

Eötvös Loránd University Faculty of Humanities
Doctoral School of Philosophy
Film, Media and Culture Theory Doctoral Program

Summary of PhD Thesis

Mária Bogdán

The Visible Stranger
The Media Representation of the Roma in Hungary
(2005-2015)

Head of the Doctoral School: Prof. Gábor Boros, DSc
Head of the Doctoral Program: Prof. Péter György, DSc

Members of the Committee in public discussion:

Chair: Prof. Péter György, DSc

Referees: Prof. Jolán Orbán DSc

András Müllner, PhD

Member: Ádám Guld, PhD

Secretary: Veronika Hermann, PhD

Alternate Members: Veronika Munk, PhD; Mihály Szilágyi-Gál, PhD

Doctoral Advisor:

Éva Kovács CSc

Budapest, 2018

Table of Contents

1. Preliminary considerations and relevance of the topic.....	2
2. Methods	3
3. Main Results	4
3.1 Hypotheses	4
3.2 Summary of the Thesis.....	5
3.3 Conclusions	6
4. Relevant Publications by the Author	8
Bibliography	9

1. Preliminary considerations and relevance of the topic

My Thesis is about the media representation of the Roma in Hungary. I've been interested in this theme, and I identify this topic as a problem in the academic discourse because I think that examining it may get us closer to understand the reasons why prejudice exists against the Roma and in the meantime I believe that through the results we may understand more about the society we live in and may find answers on how to make it more livable for all of us.

My research period is from 2005-2015. The level of Anti-Gypsyism has not declined since the mid-nineties and xenophobia has increased in the Hungarian society during this time. The concept of gypsy-crime has explicitly become the part of the public discussion, thus making the anti-Roma discourse renewed. The means of racism against the Roma expanded. By the beginning of the 2000s an increasing number of extreme right-wing organizations have become visible and active in the Hungarian society.

Studies that were made on the media representation of Roma since the mid-nineties in Hungary speak about the Roma as part of the Hungarian society. While from the results of these researches, it is obvious that the presence of the Roma in society cannot be described with this status, and this is what the above listed social changes confirm as well. This inconsistency and the prejudiced social environment against the Roma questions the effectiveness of the theories and methodology used for interpreting the social status of the Roma and generates the introduction of such research methods and theories which could help us refine the earlier results for understanding society and the media representation of the Roma.

Therefore, I have approached the topic of my dissertation (the media representation of the Roma) from a new point of view, that is the interpretation of the stranger – linking it with such theories that have only recently appeared in the field of Roma studies: for example the postcolonial theory and the theory of modern racism.

Before describing my research it is important to refer in a few words on my research position as well. It's significant when the researcher is the part of their research so that in my case when as a researcher I try to talk about a subaltern group that I am a part of. In the beginning it took me some time to find out how to express my complex point of view that I developed during the years through science and research and from the knowledge that invisibly and imperceptibly directs my gaze and many times makes me put the emphasis elsewhere in comparison to the majority when interpreting a problem in society.

Critical social theories, their interpretation of science and society that declares the complexity of understanding reality, became a determining way to me to see the relevance and credibility of my research position in relation to my dissertation topic. The findings of critical discourse analysis that I chose as a research method clarify and complement this. For those who apply critical discourse analysis in their work it is essential to reflect in a responsible way on their own roles in society. They identify themselves with the understanding that there is no neutral science, more specifically that science, the scientific discourse is inherently part of the social structure – it is under its influence, and above all created through social interactions. They believe that these relations should be studied, and the obtained results should be part of science (van Dijk 2001: 352-353).

In summary and consequently: my Thesis, regarding to my research position, is an experiment and in the meantime an unconventional writing as well in the Hungarian academic scene which gets its validation by the applied main theories as part of the knowledge production.

Based on this, researching my own group, especially researching my own subaltern group (and as a Roma researching the media representation of the Roma) is validated and interpreted in the academic field through the term of academic receptivity which is necessary for exploring social inequalities and authority systems.

2. Methods

In my thesis a variety of research methods were used.

First, I reviewed the relevant theories for the discussion of my topic and defined the social status of the Roma, or in other terms identified the Stranger as a relationship or as a system of relations with the social status of the Roma.

Based on the post-colonial concept of the subaltern, the different scholarly interpretations of the Stranger, and on the theory of modern racism I identified the position of the Roma in the Hungarian society with the position of the excluded (subaltern) stranger (Simmel 2004, Schütz 2000, Derrida 1997, 2004, Heller 1997, Szabó Márton 2006, Spivak 1996, Said 1978, Said-Burgmer 2002, Fanon 2002, Fiske 2004, Allport 1999, McConahay 1986, Sears 1988, 2002).

Regarding this I summarized the main features of the theory of modern racism and through various case reports I showed examples for its several different forms. I pointed out the existence of the modern racism in the Hungarian society through summarizing the results of researches made on Anti-Gypsyism and xenophobia in Hungary (Bernáth-Krekó 2012, TÁRKI 1992-2015) and by overviewing the results of researches made on Roma identity (Csepeli 1998a, Csepeli 1998b, Csepeli-Fábián-Sík 1998, Csepeli-Örkény-Székely 1999, Csepeli 2001, Csepeli 2008). The case studies I made serve also as examples of the phenomenon of modern racism and they confirm its manifestation in the Hungarian society.

In addition I summarized those researches that were made on the media representation of the Roma in Hungary since the nineties and are relevant to my thesis (Vicsek 1995, Bernáth-Messing 1998, 2001a, 2001b, 2012, Bernáth 2003, Munk-Morvay-Szabó 2012, Munk 2013b). I interpreted their results and methods through the main theoretical concept of my Thesis – the Stranger. In this aspect, one of the key conclusions is that these studies speak about Roma as they were part of the society, though their results do not reflect this. This shows that there is a need to change the researcher's perspective in order to show more accurately what is in the background of the prejudiced Roma images.

I made case studies in the aspect of the complex theoretical concept that I worked out – they are also connected to the above described surveys and researches. My research approach is basically determined by the critical discourse analysis which main objective is to reconstruct the invisible, hidden, not directly accessible meanings of the texts (media texts). Critical discourse analysis examines the power, the abuses of power, and the inequalities in society - how they are reproduced, and what are the resistance strategies that are developed against them in the texts and speeches of the social and political scene (van Dijk 2001: 352). The basic trend of the analysis is to unmask the oppressive and exclusionary speech (of those who obtain the power). So it is obvious that applying critical discourse analysis presumes researchers with specific opinion about social policy. In general their ambition is to make a positive change about the specific phenomenon or the society they studied by communicating the results of their examination.

This research method is closely related to the theories used to interpret my topic.

The research period of my dissertation is from 2005 to 2015. The main focus of my research was the role of the media in connection with the Roma in Hungary. I examined this question by identifying the topics and the ways how the media interpreted the chosen cases and within the characters. I examined the Hungarian mainstream media (left and right winged, print, online, public, commercial and social media) and besides I also examined the discourses of the Roma-themed media as well.

So, on the one hand, the analysis shows how the mainstream media is talking about the Roma, what are the meanings they identify the Roma with, while in the meantime through the Roma-themed media, we can also see a picture about the Roma self-representation and self-interpretation. For the case studies I also made interviews, in one of the cases I used the participant observation research method too (at the case of the Hungarian Gypsy Party – MCP) – and described in details the relevant findings. I examined the following cases – the results are summarized briefly in my Thesis in separate case-studies:

- The 'Mortimer-case' (2005) - media analysis about the case by examining: index.hu, romnet.hu and Népszabadság Online. This case study is a specific example of the phenomenon of modern racism.
- Pesty László: Cigány magyar együttélés/The Gypsy-Hungarian coexistence, documentary film (2012). Analysis of the film and through this the identity construction of the Hungarian Public media (m1). This case study is an experiment of applying critical whiteness theory as a method on interpreting the prejudiced representation of the Roma – through this I examine (detect, identify and unmask) the invisible signifier, according to what the Roma are shown, represented in the media.
- The Hungarian Gypsy Party - MCP (2014). I examined the media representation of the party during the campaign period. The media I analyzed: index.hu, mandiner.hu. This research is also focusing on the political representation of the Roma, and through this interprets the self-representation – the talking back phenomenon (Hancock 2010) in the Hungarian Roma self-representation.
- Roma News Production (2014-2015) I examined the media representation of this youtube group in the social media scene through the videos they made. In this case study I identify the possible ways of the talking back in the social media scene.

3. Main Results

3.1 Hypotheses

The research period of my dissertation is from 2005 to 2015. During this time, despite the official and international socio-political initiatives, the intensity of prejudiced, racist acts against the Roma in Hungary have increased compared to the nineties (e.g. racist Roma killings, the legitimate presence of the far-right groups). This makes this specified period of time relevant to research.

In accordance with the outlined theoretical and research concepts I define the next hypotheses of my doctoral thesis:

The media representation of the Roma strengthens the prejudice and racism against them in a way that this way of representation redefines the Stranger, or in other words puts and keeps the Roma in the position of the Stranger. In spite of those national and international social

initiatives which had been targeted to socially strengthening the Roma in Hungary and in Europe, this way of media representation didn't change.

Based on the media representation theory (Hall 1997, 1980) and on the theory of critical discourse analysis (van Dijk 2001), and within on the interpretations of these theories on signification, power, knowledge and media, it can be stated that the media affects the recipient/the audience, so the social status of the Roma is strongly influenced by the picture that the media makes of them, while as a result, through the media representation of the Roma the media shapes the whole society as well.

As a consequence of this, completing my main hypothesis, I define a second hypothesis: By examining the media representation of the Roma we can get a picture about the phenomenon of the modern racism in Hungary and about how it affects the Roma in the society.

My third hypothesis is that according to all this we can get a picture about those cultural, political and civic initiatives that have been present for several decades in the society and which we call collectively as the Roma civil rights movement.

3.2 Summary of the Thesis

In my thesis through the lenses of Cultural studies, Postcolonialism and Theory of Modern Racism, by the social interpretation of the Stranger, with the method of the Critical Discourse Analysis I intended to show that the position of the Roma in the Hungarian society is the outsider position of the stranger – which is continuously strengthened by the media representation.

I worked out the concept of the Stranger through different disciplinary aspects (Simmel 2004, Schütz 2000, Derrida 1991, 2004, Bókay 2006, Heller 1997, Szabó Márton 2006) which interpret the stranger from different perspectives: positioned physically and mentally according to the group, and interpreted as a system of relations. The concept of the subaltern, the other, the otherness is interpreted by postcolonialism (Said 1978, Spivak 1996, Fanon 2002, Derrida 1997).

In my paper I describe the subaltern nature of the stranger and identify this position as the position of the Roma by the results of analyses that measures the level of Ant-Gypsyism and xenophobia of the Hungarian society (Bernáth-Krekó 2012, TÁRKI 1992-2015). For the Stranger the conditions to become the part of a group are never equal, the relation of the Stranger to the dominant group is never balanced. The difference-oriented social structures (the age of the difference) and due to this the fundamentalist identity formation results in hostile and asymmetric relations between the social groups. Thus the political community as a result is also characterized by the dichotomy of the dominant and the subaltern, which can be perceived in the level of reactions as well (modern racism). In this type of binary relation the subaltern is associated with the concept of danger by the dominant group. As a result of this the position of the dangerous Stranger is the position of the excluded Stranger – which is the Roma position.

All this is supported by studies that had been made since the middle of the nineties about the media image of the Roma (Vicsek 1995, Bernáth-Messing 1998, 2001a, 2001b, 2012, Bernáth 2003, Munk-Morvay-Szabó 2012, Munk 2013b). Interpreting their results in the relation of the stranger, it can be well seen that that they start their research as interpreting the position of the Roma as a part of the society while from the results of their researches and from their conclusions it is obvious that the position of the Roma is not within the society.

This contradiction questions the effectiveness of the methodologies and theories that are used for the interpretation, and promotes the introduction and the use of such research methods and theories which can refine these research results. An example for that is the critical discourse analysis (van Dijk 2001) and its interpretation of society that I have used in my research, and

which is closely linked to the other theories that I apply in my dissertation. Critical discourse analysis examines the hidden contents of media texts in order to reveal social inequalities.

Deconstruction leads to the solution of the problem, and as another layer also interprets and shows the social mechanism of the solution as well. The critical discourse analysis is closely related to deconstruction and so is the theory of media representation (Stuart Hall 1997, 1980) – it understands deconstruction as an answer for the prejudiced media representation practice. Through deconstruction these practices can be resolved, and more concretely the social status, the outsider, stranger position of the Roma can be changed as well.

Deconstruction identifies the dominant-subaltern relation and interprets it further on: Since the subject is continuously constructed the established power structures can be destroyed (Derrida 1991, Bókay 2006) – the face of the invisible signifier may become visible, the visible stranger may choose (construct) its own face (image). This theory is reflected in the critical whiteness studies, which as a theory and as a researching method examines the dominant (white) gaze, its mechanisms, and as a result of this process the phenomenon of talking back can be achieved (deconstruction). All this is confirmed by the case studies which I made on the basis of the of those theoretical concepts that I summarized in this section

3.3 Conclusions

According to the theoretical concept of the dissertation (the interpretations of the Stranger) it appears that in the researched period media emphasized the distance when talking about the Roma, even in those representations that were intended to be positive. Thus the media strengthened the concept of not belonging to the society about the Roma.

First this is justified by those researches that were made so far about the media representation of the Roma, and is also supported by the contradiction between their approach to the problem and their results – which shows the need for the introduction of new theories and research methods to the researches about the media representation of the Roma.

Secondly this is proved by the data measured in relation to the level of Anti-Gypsyism and xenophobia in the Hungarian society. According to that it can be stated that the Hungarian society is a closed and rejecting society (only 13% of the Hungarian society showed acceptance towards the Roma in 2011, and the level of xenophobia increased during my research period and by 2015 it reached the highest level so far: 46%.) (Bernáth-Krekó 2012, TÁRKI 1992-2015).

Finally, it is also reflected in the results of the case studies made by me: the biased representation practice of the media puts the Roma in the position of the subaltern, and in the position of the Stranger. But the unbalanced media scene is not to only due to this, but also is the result of the invisibility of the signifier which in spite of its invisibility stays always dominant and defining. Thus according to the social relations the “Hungarians” are positioned in the signifier, dominant position and are constructed as an excluding ideology.

The missing image of the culturally diverse majority makes it impossible to create unprejudiced Roma representation. Also, the case studies show that the social media space can be an effective platform for deconstructing the prejudices against the Roma.

Gradually, my assumption has been proved: identifying the social status of the Roma with the position of the Stranger proves to be a relevant concept.

In addition, based on the results of the case studies and on the analyzed media scene and thus the Roma image accordingly that I worked out in my dissertation, conclusions can be drawn about the Roma civic initiatives as well. The Hungarian Gypsy Party (MCP) that I basically identified as a form of political self-representation and thus as a political talking back

(Hancock 2010) and the Roma news production group which uses the advantages of the late-modern media space and realizes the talking back through it, show that the traditional political means of talking back – self-representation are no longer or has never been sufficient or adequate enough.

The recent changes in the media scene, the more and more popular community sites, the redistribution of the Hungarian media structure, and thus the changes in the use of the media are showing that talking back/self-representation can be more effective in the online media scene. Within, it is the social media and the use of new media genres which provide new ways of (self)expression, and new ways of self-organization, and definitely opens new dimensions to the Roma representation, and thus to a change in the position of the Roma in society.

4. Relevant Publications by the Author

Publications in Hungarian:

Bogdán Mária (2017): A visszabeszélés művészete a populáris médiában
In: Müllner András (szerk.): Saját kép – ellenkép: A Romakép Műhely médiaantropológiai konferenciájának tanulmányai. pp. 206-226. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
<http://media.elte.hu/mullner-andras-szerk-sajat-kep-ellenkep-a-romakep-muhely-mediaantropologiai-konferencianak-tanulmanyai/>
ISBN: 978-963-284-946-1

Bogdán Mária (2017): A roma mozgalom első lépései a közösségi médiatérben: Új kutatási irányvonalak. In: Kóczé Angéla, Neményi Mária és Szalai Júlia (szerk.): Egymás szemébe nézve. Az elmúlt fél évszázad roma politikai törekvései. pp. 76-93. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (Szociológiai Intézet)
<http://mek.oszk.hu/17500/17552/17552.pdf>
ISSN 2063-2258 ISBN 978-963-418-015-9

Bogdán Mária (2016): Magyarországi Cigány Párt – etnikai párt a médiában. In: *Kultúra és Közösség*. IV. folyam, VII. évfolyam, III. szám.
http://www.kulturaeskozosseg.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=83&Itemid=88
ISSN 0133-2597

Bogdán Mária (2016): Milyen érzés feketének és szegénynek lenni? Hatalom és közösség a chicagói gettóban
Recenzió. In: *Atlatszo.hu/Szakirodalom* (június)
<https://szakirodalom.atlatszo.hu/2016/06/01/milyen-erzes-feketenek-es-szegenynek-lenni-hatalom-es-kozosseg-a-chicagoi-szocialis-gettoban/>

Bogdán Mária (2016): Black Like Me – Feketének álcázta magát a fehér író Amerikában.
Recenzió. In: *Atlatszo.hu/Szakirodalom* (február)
<http://szakirodalom.atlatszo.hu/2016/02/04/black-like-me-feketenek-alcazta-magat-a-feher-iro-amerikaban/>

Bogdán Mária (2013): A hiányzó kép - A közszolgálati média identitáskonstrukciói a roma reprezentáció tükrében.
In: Bogdán Mária – Feischmidt Margit – Guld Ádám (szerk.): „Csak Másban”. Romareprezentáció a magyar médiában. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék
ISBN 978 963 693 506 1; ISSN 1789-5499

Maria Bogdan (2013): A roma politikai képviselő helyzete Magyarországon és a környező országokban. In: *Romedia Foundation - Wordpress Journal* <https://romediafoundation.wordpress.com/2013/10/22/a-roma-politikai-kepviselo-helyezete-magyarorszagon-es-a-kornyezo-oroszagokban/>

Bogdán Mária (2009): Látens rasszizmus a médiában. A média reprezentáció lehetőségei.
In: Kovács Éva, Orbán Jolán, Kasznár Veronika Katalin (szerk.): Látás, tekintet, pillantás. A megfigyelő lehetőségei. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, pp. 176-189.
http://commonline.hu/sites/default/files/COMMONLINE_DOCS/TAMOP_Kiadvanyok/Kovacs%20es%20masok%20szerk%29%20Latas%20-%20tekintet%20-%20pillantas/Kovacs_Eva.html
ISBN 978 963 693 153 7; ISSN1789-5499

Publications in English:

Bogdán Mária (2017): The Roma Press Center – 20 years of making a difference.
In: *Identities: Global Studies in Culture and Power*. Vol. 24. Issue: 6, 2017. Special issue: Romaphobia and the Media. pp. 751-759.
ISSN 1070-289X (Print), 1547-3384 (Online)

Bogdán Mária (2015): Challenging Perspectives: The Role of Media Representation in Knowledge Production about Roma.
In: *Roma Rights Journal of the European Roma Rights Center - Nothing About Us Without Us? Roma Participation in Policy Making and Knowledge Production 2/2015*
<http://www.errc.org/roma-rights-journal/roma-rights-2-2015-nothing-about-us-without-us-roma-participation-in-policy-making-and-knowledge-production/4433/10>
ISSN: 1417-1513

Bogdán Mária (2015): The Roma Spring: Knowledge Production and the Search for a New Humanity.
In: *Roma Rights Journal of the European Roma Rights Center - Nothing About Us Without Us? Roma Participation in Policy Making and Knowledge Production 2/2015*. Társ szerzők: Andrew Ryder & Marius Taba
<http://www.errc.org/roma-rights-journal/roma-rights-2-2015-nothing-about-us-without-us-roma-participation-in-policy-making-and-knowledge-production/4433/5>
ISSN: 1417-1513

Maria Bogdan (2013): The political representation of the Roma in Hungary and in its neighbouring countries.
In: *Romedia Foundation - Wordpress Journal*
<https://romediafoundation.wordpress.com/2013/10/27/the-political-representation-of-the-roma-in-hungary-and-in-its-neighbouring-countries/>

Bogdán Mária (2012. június): Fekete Vonat (Black Train) - The Universal Lyrics of the Marginalized.
In: *The Roma Hip-hop Archive - Gallery8* http://gallery8.org/images/uploaded/File/roma_hiphop_archive.pdf

Bibliography

- Allport, Gordon (1999): Az előítélet. Budapest, Osiris Kiadó
- Ang, Ien (1985): Watching Dallas: Soap Opera and the Melodramatic Imagination. London, Methuen
- Ang, Ien (1995): A Dallas és a tömegkultúra ideológiája. *Replika*, 17–18 szám, pp. 201-214.
- Angelusz Róbert (1995): Kommunikáló társadalom. Budapest, Ferenczy Kiadó.
- Bajomi-Lázár Péter (2008): Média és társadalom. Budapest, PrintXBudavár Zrt. & Média kutató Alapítvány.
- Bajomi-Lázár Péter (2006): Manipulál-e a média? *Média kutató*, Nyár, pp.77-95.
- Belinszky Eszter (2000): A kritikai kultúrakutatás a médiaelemzés gyakorlatában. *Média kutató*, Ősz, pp. 61-75.
- Béres István – Horányi Özséb (szerk.) (1999): Társadalmi kommunikáció. Budapest, Osiris Kiadó.
- Bernáth Anikó, Krekó Péter (2012): Cigányellenesség és radikalizmus. In. Kolosi Tamás, Tóth Isván György (szerk.): Társadalmi riport. Budapest, TÁRKI.
http://www.tarki.hu/hu/news/2013/kitekint/20130305_trip_osszes.pdf (Letöltés: 2018.04.24.)
- Bernáth Gábor, Messing Vera. (2012): Szélre tolva: Roma médiakép 2011. *Média kutató*, Tavasz, pp.71-84.
- Bernáth Gábor (2012): Bulvár: A média romaképének változása. *Beszélő*, 17. évf., 4-6. szám, pp.48-58.
<http://beszelo.c3.hu/cikkek/bulvar> (Letöltés: 2014.04.24.)
- Bernáth Gábor (2003): Hozott anyagból. A magyar média romaképe. *Beszélő*, 8. évf., 6. szám.
<http://beszelo.c3.hu/cikkek/hozott-anyagbol-0> (Letöltés: 2014.04.24.)
- Bernáth Gábor, Messing Vera (2001a): A magára hagyott közönség. *Beszélő*, 6. évf., 3. szám.
<http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-magara-hagyott-kozonseg> (Letöltés: 2014.04.24.)
- Bernáth Gábor, Messing Vera. (2001b): Roma szereplő a "Barátok közt"-ben: Az első fecske. *Média kutató*, Nyár
http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_01_tavasz/01_roma_szereplo_a_baratok_koztben (Letöltés: 2018.04.24.)
- Bernáth Gábor, Messing Vera (1998): "Vágóképként, csak némában" Romák a magyarországi médiában.
Budapest, Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal. Forrás: Magyar Elektronikus Könyvtár.
<http://mek.oszk.hu/00100/00144/00144.pdf> (Letöltve 2018. 04.24.)
- Biczó Gábor (szerk.) (2004): Az idegen. Debrecen, Csokonai Kiadó
- Bókay Anatal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrúd, Sári László (szerk.) (2002): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig. Budapest, Osiris Kiadó
- Bokay Antal (2006): Bevezetés az irodalomtudományba. Budapest, Osiris Kiadó

- Bourdieu, Pierre (2001): Előadások a televízióról. Budapest, Osiris Kiadó
- Calmann-Levy (szerk.) (2000): Foreigner Question. In: Of Hospitality. Anne Dufourmantelle invites Jacques Derrida to respond. Angol fordítás: Rachel Bowlby. Stanford University Press, Stanford, California, pp. 3-75.
- Cruz Marta I. -Janzen: Latinegras (2001): Desired women: undesirable mothers, daughters, sisters, and wives. *Frontiers: The Journal of Women Studies*, Vol 22. pp. 168-183.
- Császi Lajos (2011): A Mónika-jelenség kulturális szociológiája. Budapest, Gondolat Kiadó
- Császi Lajos (2002): A média rítusai : A kommunikáció neodurkheimi elmélete. Budapest, Osiris Kiadó
- Csepeli György (2008): Cigányok és gádzsók. Romakép a magyar társadalomban
http://www.csepeli.hu/pub/2008/csepeli_ciganyok_gadzok.pdf (Letöltve: 2018.04.24.)
- Csepeli György (2001): Szociálpszichológia. Budapest, Osiris Kiadó.
- Csepeli György (1998a): Cigányok és gádzsók. Romakép a magyar társadalomban.
http://www.csepeli.hu/pub/2008/csepeli_ciganyok_gadzok.pdf (Letöltés: 2018.04.24.)
- Csepeli György (1998b): Előítélet és antiszemitizmus. Budapest, Józsefvárosi Műhely Kiadó.
- Csepeli György, Fábián Zoltán, Sik Endre (1998): Xenofóbia és a cigányságról alkotott vélemények. In. Kolosi Tamás, Tóth István. György, Vukovich György (szerk.): Társadalmi riport 1998. pp.458-489. Budapest, TÁRKI.
- Csepeli György, Örkény Antal, Székelyi Mária (1999): Hogyan lesz az ember cigány?
http://www.csepeli.hu/pub/1999/csepeli_orkeny_szekelyi_kritika_1999_3.pdf (Letöltés: 2018.04.24.)
- Derrida, Jacques (2004): Az idegen kérdése: az idegentől jött. Negyedik előadás (1996. január 10.). In: Biczó Gábor (szerk.): Az Idegen. Variációk Simmelről Derridáig. Debrecen Csokonai Kiadó, pp. 11-29.
- Derrida, Jacques (1997): A másik egynyelvűsége avagy az eredetprotézis. Boros János, Csordás Gábor és Orbán Jolán ford. Pécs, Dianoia-Jelenkor
- Derrida, Jacques (1991): Az el-különböződés. In: Bacsó Béla (szerk.): Szöveg és interpretáció, Budapest, Cserépfalvi Kiadó
- Dyer, Richard (1997): White. London, Routledge.
- Eriksen, Thomas Hylland (2008): Etnicitás és nacionalizmus. Antropológiai perspektívák. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó – PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék
- Fanon, Frantz (2002): Feketének lenni. (Ford. Rohonyi Borbála, az angol fordítás alapján) In: Bókay Anatal, Vilesek Béla, Szamosi Gertrúd, Sári László (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Budapest, Osiris Kiadó. pp. 614-629.
- A szöveg angol verziója: Frantz Fanon (1986): Black Skin, White Masks. (Ford: Charles Lam Markmann) London, Pluto.
- A szöveg eredeti nyelven: Frantz Fanon (1952): *Peu Noire, Masque Blanc*. Paris, Les Editions du Seuil.
- Fenyvesi Kristóf (ford.) (2008): A felismerhetetlen ellenállás. Gayatri Chakravorty Spivak és Suzana Milevska beszélgetése. *Lettre, Tél.* 71. szám. http://www.c3.hu/scripta/lettre/lettre71/spivak_fenyvesi.htm (Letöltés: 2018.04.24.)
- Feischmidt Margit (szerk.) (2010): Etnicitás. Különbségteremtő társadalom. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Kisebbségkutató Intézet.
- Feischmidt Margit – Kovács Éva (szerk.): Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom- és kultúrakutatásban. Digitális tankönyv. Budapest, Debrecen: PTE BTK Kommunikációs Tanszék.
http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index4b47.html?option=com_tananyag&task=showElements&id_tananyag=53 (Letöltés: 2018. 04.24.)
- Fiske, John – Hartley, John (1978): Reading Television. Routledge, Taylor and Francis Group, London and New York
- Fiske, Susan T. (2004): Social Beings. A Core Motives Approach to Social Psychology. New Jersey, Wiley Inc.
- Foucault, Michel (1991): A diskurzus rendje. (ford. Török Gábor) *Holmi*, II. évf., 7. szám. pp. 868-889.
- Foucault, Michel (1980): Truth and Power. In Gordon Colin (szerk.): Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977. New York, Pantheon Books, pp. 109-133.
- Foucault Michel (1977): Language, Counter-Memory, Practice, Selected Essays and Interviews. Trans. D.E. Bouchard-Sherry Simon. Ithaca Cornell UP. p. 205, 217.
- Gaál Sándorné (2007): Az inklúzió fogalma, tartalma. In: Girasek János (szerk.): Inkluzív nevelés – a tanulók hatékony megismerése. Kézikönyv a pedagógusképző intézmények részére. Budapest, sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus továbbképzési Kht.pp.79-89.
- Gálik Mihály – Polyák Gábor (2005): Médiaszabályozás. Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

- Geertz, Christoph (1994): Az értelmezés hatalma. Budapest, Századvég Kiadó
- Gerbner, George. (2002): A média rejtett üzenete. Budapest, Osiris Kiadó
- Glózer Rita (2006): Diskurzuselemzés a társadalomtudományokban. In. Feischmidt Margit – Kovács Éva (szerk.): Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom- és kultúrakutatásban. Digitális tankönyv, Budapest/Debrecen, PTE-BTK Kommunikációs Tanszék
http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index92e1.html?option=com_tanelem&id_tanelem=831&tip=0 (Letöltés: 2018.04.24.)
- Goldsmith, Arthur H. – Hamilton, Darrick – Darity, William, Jr. (2007): From dark to light. Skin color and wages among African-Americans. *The Journal of Human Resources*, Vol. 62, No. 4.
- Griffin, Em. (2003): Bevezetés a kommunikációelméletbe. Budapest: Harmat Kiadó
- Griffin, John Howard (1960): Black like me. New York, Signet
- Habermas, Jürgen. (1999): A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása. Budapest, Századvég – Gondolat Kiadó
- Hartley, E.L. (1946): Problems in Prejudice. New York, Kings Crown Press
- Hall, Stuart (1997): The work of Representation. In. Hall, Stuart (szerk.) (1997): Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London, Sage Publications, The Open University Press, pp. 13-74.
- Hall, Stuart (szerk.) (1997): Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London, Sage Publications, The Open University Press.
- Hall, Stuart – Du Gay, Paul (szerk.) (1996): Questions of Cultural Identity. London, Sage Publications
- Hall, Stuart (1980): Encoding, decoding. In: Hall, Stuart- Hobson, Dorothy-Lowe, Andrew- Willis, Paul. (szerk.) (1980): Culture, Media, Language. Working papers in Cultural Studies 1972-79. London, Routledge, pp.117-127.
- Hall, Stuart – Hobson, Dorothy – Lowe, Andrew – Willis Paul. (szerk.) (1980): Culture, Media, Language. Working papers in Cultural Studies 1972-79. London, Routledge
- Hammer Ferenc (2006): Közbeszéd és társadalmi igazságosság. Budapest: Gondolat Könyvkiadó
- Hancock, Ian (2010): Talking Back. In Hancock, Ian & Karanth Dilep (szerk.): Danger! Educated Gypsy: Selected Essays. University of Hertfordshire, Hertfordshire, 2010. pp. 38-45.
- Hansen, Mark B. N. (2004): New Philosophy for New Media. Cambridge, Massachusetts, The MIT Press
- Heller Ágnes (1997): Az idegen. Budapest, Múlt és Jövő Lap- és Könyvkiadó
- Heller Mária (2001): Új kommunikációs helyzetek és szükségletek: A hierarchikus nyilvánosságok kialakulása.
http://mek.oszk.hu/10100/10130/html/04_heller.htm (Letöltés: 2018.04.24.)
- Heller Mária–Némedi Dénes–Rényi Ágnes (1992): Nyilvános stratégiák és nyilvános szabályok. (Megjegyzések Becskeházi Attila és Kuczsi Tibor nyilvánosságról szóló esszéjéhez). *Szociológiai Szemle*, 2. évf., 4. szám, pp.53-60.
- Héra Gábor – Ligeti György (2005): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest, Osiris Kiadó.
- Henry, P. J. – Sears, David O. (2002): The symbolic racism 2000 scale. *Political Psychology*, Vol. 23, No. 2.
- Horányi Özséb (szerk.) (2007): A kommunikáció mint participáció. Budapest, AKTI-Typotex
- Horányi Özséb (1999): A kommunikációról. In. Béres István – Horányi Özséb (szerk.) (1999): Társadalmi kommunikáció. Budapest, Osiris Kiadó. pp.22-34.
- Horányi Özséb (2003): Kommunikáció I-II. Budapest, General Press Kiadó
- Horváth Á., Landau E., Szalai J., (szerk.) (2000): Cigánynak születni. Tanulmányok, dokumentumok. Budapest, Új Mandátum Kiadó
- Hunt, Darnell M. (ed.) (2005): Channeling Blackness. Studies on Television and Race in America. New York, Oxford University Press
- Irvin Painter, Nell (2006): Creating Black Americans. African-American History and its Meanings, 1619 to the Present. New York, Oxford University Press
- Jenei Ágnes (2005): Kereskedelmi televízió és demokrácia. *Médiakutató, Ősz*, pp.7-19.
- Junghaus Tímea (2011a): A fehérség kritikai kutatása (Critical Whiteness Studies) I. *tranzit.blog.hu* 2011.08.01.
http://tranzitblog.hu/a_fehereseg_kritikai_kutatasa_critical_whiteness_studies_i/ (Letöltve: 2018. 04.24.)
- Junghaus Tímea (2011b): Whiteness II. A fehérség kritikai kutatása. *tranzit.blog.hu* 2011.09.06.
http://tranzitblog.hu/whiteness_ii_fehereseg_kritikai_kutatasa/
(Letöltve: 2018.04.24)
- Katz, P. A., Taylor D. A. (1988): Eliminating Racism. Profiles in Controversy. New York, London, Plenum Pr.

- Kemény István (szerk.)(2000): A magyarországi romák. Budapest, Útmutató Kiadó
- Kovács Éva (2009): Fekete testek, fehér testek. *Beszélő*, 14. Évf. 1. szám.
- Kovács Éva (2006): Interjú módszerek és technikák. In: Feischmidt Margit – Kovács Éva (szerk.): Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom- és kultúrakutatásban. Digitális tankönyv. Budapest, Debrecen: PTE BTK Kommunikációs Tanszék.
- http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index4b47.html?option=com_tananyag&task=showElements&id_tananyag=53 (Letöltve 2018. 04.24.)
- Ladányi János, Szelényi Iván (2004): A kirekesztettség változó formái. Budapest, Napvilág Kiadó
- Luhmann, Niklas (2000): *The Reality of the Mass Media*. Stanford, CA., Stanford University P.
- Liotard, Jean-Francois (2002): Mi a posztmodern? (Ford. Angyalosi Gergely.) In: Bókay Anatal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrúd, Sári László (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig. Budapest, Osiris Kiadó, pp. 13-19.
- McConahay, John B. (1986): Modern racism, ambivalence, and the modern racism scale. In: Dovidio John F. – Gaertner Samuel L. (szerk.): *Prejudice, discrimination, and racism*. Orlando, Florida Academic Press Inc. pp. 91-125.
- McQuail, Denis (2003): *A tömegkommunikáció elmélete*. Osiris, Budapest
- Messing Vera. (2003): Változás és állandóság: Kiköltöztetési konfliktus médiabemutatója a rendszerváltás előtt és után. *Médiakutató*, Nyár, pp. 57-73.
- Morley, David (1992): *Television, Audiences, and Cultural Studies*. London, Routledge
- Munk Veronika – Morvay Judit – Szabó Kitti (2012): Cigány csillagok. *Médiakutató*, Tél pp. 101-116.
- Munk Vera. (2013a). A romák reprezentációja a többségi média híreiben az 1960-as évektől napjainkig. *Médiakutató*, Nyár, pp. 89-100.
- Munk Veronika (2013b): Vágási Feri és Balogh Nóra este Oláh Gergővel. A romák reprezentációja a többségi média szórakoztató műsoraiban. *Médiakutató*, Ősz pp. 27-38.
- Munk Vera (2013c): A leghíresebb romák önreprezentációja. In: Bogdán Mária – Feischmidt Margit – Guld Ádám (szerk.): „Csak Másban”. Romareprezentáció a magyar médiában. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, pp.66-108.
- Myat Kornél (2010): Médiaelmélet és a késő modern médiakörnyezet. Miért nem jók a modernista megközelítések a késő-modern médiakörnyezet vizsgálatához? *Médiakutató*, Nyár. pp. 47-63.
- ORTT (2010): A televíziós hírműsorok romaképe a konfliktusok tükrében. In: ORTT, Beszámoló az Országos Rádió és Televízió testület 2009. évi tevékenységéről. Budapest, ORTT. pp. 320-339
- Pócsik Andrea (2013): Romák a magyar médiaelemzésekben. Kutatói dilemmák. In: Bogdán Mária – Feischmidt Margit – Guld Ádám (szerk.): „Csak Másban”. Romareprezentáció a magyar médiában. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, pp.177-202.
- Pócsik Andrea (2007): Közszolgálatosság és diskurzus. Az olaszliszkai tragédia a médiában. A néger nem. *Beszélő*, 12. évf. 5. szám. pp.60-71.
- Radway, Janice (1984): *Reading the Romance*. Chapel Hill, University of North Carolina Press
- Said, W. Edward (1978): *Orientalism*. London. Routledge & Kegan Paul
- Said, W. Edward, Burgmer C.(2002): Bevezetés a posztkoloniális diskurzusba. (ford. Farkas Zsolt) In: Bókay Anatal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrúd, Sári László (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig. Budapest, Osiris Kiadó, pp.602-613.
- Schütz, Alfred (2000): Az idegen. In: Bauer Béla (szerk.): *Süsü a társadalomban*. Társadalomismereti olvasókönyv. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó – ELTE TÓFK. pp. 63-69.
- Sears, David O. (1988): Symbolic racism. In: Katz, Phyllis A., Taylor Dalmás A. (szerk.): *Eliminating racism. Profiles in controversery*. New York, Plenum Press, pp. 53-84.
- Simmel, Georg. (2000): Exkurzus az idegenről. In: Biczó Gábor: *Az idegen. Variációk Simmeltől Derridáig*. Debrecen, Csokonai Kiadó, pp. 56-60.
- Siklaki István (2010a): Sztereotípiák, reklám, identitás. Fókuszcsoporthoz kutatás az integrált reklámok fogadtatásáról. *Alkalmazott pszichológia*. XII. évf. 1-2 szám, pp. 113-133.
- Siklaki István (2010b): Előítélet és tolerancia. Budapest, Akadémiai Kiadó
- Spivak, Gayatri Chakravorty (1996): Szóra bírható-e az alárendelt? (Ford. Mánfai Alice és Tarnay László) *Helikon* (Irodalomtudományi szemle), 4 szám, pp. 450-483.
- Spivak, Gayatri Chakravorty (1987): Subaltern Studies: Deconstructing Historiography. In: *In Other Worlds*.

- Essays in Cultural Politics. Methuen, New York and London, pp:197-221.
- Székelyi Mária, Örkény Antal, Csepeli György (2001): Romakép a mai magyar társadalomban. *Szociológiai Szemle*, 11. évf., 3 szám, pp. 19-46.
- Stokes, Jane,(2008): Média és kultúrakutatás gyakorlata. Budapest-Pécs, Gondolat Kiadó-PTE Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék
- Szabó Márton (2006): Politikai idegen – a politika diszkurzív szereplőinek elméleti értelmezése. Budapest, L'Harmattan Kiadó
- Szokolozsny Ágnes (2004): Kutatómunka a pszichológiában. Budapest, Osiris Kiadó
- Szuhay Péter (2011): Képek, Cigányok, Cigányképek. Az európai vadembertől az öntudatos állampolgárig. Budapest, Néprajzi Múzeum, Kiállítás Katalógus
- van Dijk, Teun A. (2001): Critical Discourse Analysis. In: D. Tannen, D. Schiffrin & H. Hamilton (szerk.): Handbook of Discourse Analysis. Oxford, Blackwell, pp. 352-371.
- van Dijk, Teun A (2000): New(s) Racism: A dicourse analytical approach. In: Simon Cottle (szerk.): Ethnic Minorities and the Media. Milton Keynes, UK, Open University Press, pp. 33-49.
- Vargáné Mező Lilla (szerk.) (2006): Inkluzív nevelés – az integrált oktatás jogi háttere. Kézikönyv pedagógusképző intézmények számára. Budapest, sulINova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus továbbképzési Kht. p.21. http://rs1.szif.hu/~nyeki/okt/jog_hatter.pdf (Letöltés: 2018.04.24.)
- Vicssek Lilla (1995): Cigánykép a magyar sajtóban (1995. március-június). *Szociológiai Szemle*, 7 évf., 3. szám. pp.139-158.
- Williams P., Chrisman L., (1994): Colonial Discourse and Post-colonial Theory. A Reader. New York, Columbia University Press.
- Williams, Raymond (1998a): Kultúra. In: Wessely Anna (szerk.): A kultúra szociológiája. Budapest, Osiris Kiadó–Láthatatlan Kollégium, pp. 28-32.
- Williams, Raymond (1998b): A kultúra elemzése. In: Wessely Anna (szerk.): A kultúra szociológiája. Budapest, Osiris Kiadó–Láthatatlan Kollégium, pp. 33-40.